

Preek Lukas 13: 1-9 Oudejaar

De tekst die we hebben gelezen begint met de woorden *'er waren juist op dat tijdstip enigen bij Hem (Jezus)...'*. Over welk tijdstip heeft Lukas de schrijver het daar? Dat blijkt wel uit het gedeelte dat voor onze tekst staat. Het tijdstip dat Jezus met de menigte in gesprek is over het verstaan van de tekenen van de tijd.

Jezus vergelijkt die tekenen met het weer. Zie je een wolk in het westen opkomen dan zeg je: er komt regen. Waait er een wind uit het zuiden, dan zeg je: er komt hitte. Jezus vraagt zich af waarom de mensen wel aan de hand van de aanblik van de hemel het weer weten te voorspellen, maar dat ze niet de tijd verstaan waarin ze nu leven, nu Hij zelf als Messias onder het volk is verschenen.

De tekenen van de tijd verstaan, daartoe roept Jezus mensen op. Daartoe worden ook wij opgeroepen. En juist een oudejaarsdag is wel een goed moment om na te denken over de tijd waarin we leven. Want wie doet dat niet, hè, terugkijken naar de gebeurtenissen van het afgelopen jaar en daar betekenis aan proberen te geven? Het jaar 2017 was ook best weer een pittig jaar. Met aan de ene kant al die aanslagen door aan IS gerelateerde groepen in Istanbul, Jeruzalem, st. Petersburg, Stockholm, Manchester, Parijs en Barcelona. Aan de andere kant het bloedig terugdringen van IS in Syrië en Irak, maar ook nog altijd de dreiging van een atoomoorlog vanwege de spierballentaal van de leiders van Amerika en Noord Korea en niet te vergeten de spanning in het Midden Oosten nu Amerika z'n ambassade van Tel Aviv naar Jeruzalem verplaatst. Wat hebben al die gebeurtenissen nu te betekenen en wat zijn de gevolgen?

Maar ook gebeurtenissen dichterbij kunnen vragen oproepen. Kijk alleen naar onze gemeente. We hebben ook dit jaar weer met sterfgevallen te maken gehad. Het feit dat ook jonge mensen ziek kunnen worden en overlijden heeft ons ook geraakt. Dat roept vragen op, waarom moest dit gebeuren? Het voelt zo oneerlijk, je zoekt naar antwoorden zonder te vinden, je worstelt met God, je bent misschien zelfs boos op God, je probeert iets te ontdekken of ergens Gods hand is waar te nemen in gebeurtenissen die je overkomen.

In grote en kleine gebeurtenissen proberen ook wij de tijd te verstaan waarin we leven.

Op een zelfde manier was Jezus dus in gesprek met de mensen om hen heen. En op dat moment, in dat gesprek, kwam iemand met een gebeurtenis op de proppen die

mogelijk ook iets te zeggen heeft over de tekenen van de tijd. Het was nog niet zo lang geleden dat Pilatus enkele Galileeërs om het leven had laten brengen terwijl ze bezig waren met de voorbereiding van hun offers. Is dat ook een teken van de tijd misschien?

Over deze moordpartij wordt in andere Evangeliën niets verteld. We weten er ook uit buiten Bijbelse bronnen niets over. Hoe het precies is gegaan blijft een beetje gissen. Is het tijdens één van de Joodse feesten gebeurd misschien? Is het in de tempel gebeurd, met andere woorden, zijn die heidense soldaten van Pilatus zelfs zo respectloos geweest door de tempel in te gaan, waar geen heiden mocht komen? Of waren de Galileeërs nog buiten de tempel bezig met de voorbereidingen van het offer? Allemaal vragen. Goed mogelijk dat degenen die met deze gebeurtenis naar voren kwamen wel wisten hoe het zat met het lijden van deze Galileeërs. Het is een bewijs dat deze plattelanders uit Galilea hun verdiende loon ontvingen voor hun eigenwijsheid. Want juist uit Galilea kwamen nogal wat van die Zeloten, opstandelingen, vrijheidsstrijders, die met hun hardnekkigheid en rechtlijnigheid nu het oordeel over zich hebben afgeroepen. Overgeleverd aan hun eigen eigenwijsheid. Zou God hen misschien meteen gestraft hebben?

Dat was in ieder geval wel een manier van denken die had postgevat onder het volk dankzij het onjuiste onderwijs van de Farizeeërs, dat er een direct verband is tussen wat je overkomt en hoe je hebt geleefd. De discipelen hadden daar zelf ook wel een handje van. Weet u nog, dat ze met die vraag bij Jezus kwamen over die blindgeborene? *“Rabbi, wie heeft er gezondigd, hij of zijn ouders.....”* (Joh. 9:2) Jezus ontkent ook dan uitdrukkelijk dat er verband bestaat tussen de ziekte van de man en zijn gedrag.

Helaas wordt soms ook onder christenen zo geredeneerd. Ik herinner me een krantenartikel waarin een dominee met zekerheid wist te zeggen dat de Volendamse cafébrand in de oudejaarsnacht van het jaar 2000 een oordeel was van God over de feestvierende menigte. Onbegrijpelijk.... Laten we alsjeblieft voorzichtig zijn met dergelijke uitspraken. Bij zulke gebeurtenissen zouden we veel meer van Gods hart laten zien door bewogenheid en medeleven te tonen aan slachtoffers, ongeacht hun achtergrond, ongeacht hun godsdienstige overtuiging, ongeacht de omstandigheden waarin mensen omkomen, dan met een oordelende wijsvingertje klaar te staan.

Lukas 13 staat toch niet voor niets in onze Bijbel. Daarin stelt Jezus het wijzen naar de anderen juist aan de kaak.

Vandaar dat Hij met nog een voorbeeld komt. Maar nu een voorbeeld van dichtbij. Ernstig lijden dat niet Galileeërs overkwam maar Jeruzalemmers. Maar liefst 18 mensen kwamen om toen die toren omviel bij Siloam. Dat overkomt niet alleen eigenwijze Galileeërs, maar ook keurige Jeruzalemmers. Wees niet te snel met je wijsvinger. Er vinden niet alleen aanslagen in moskeeën plaats, maar ook in kerken. Er komen niet alleen ongelovigen om bij ernstige ongelukken, maar ook gelovigen. Het lijden gaat de kerkdeur en christenen echt niet voorbij. En als we het hebben over het verstaan van de gebeurtenissen en de tijd waarin we leven, dan is het eerste wat Jezus hier nadrukkelijk zegt, dat we geen direct verband mogen leggen tussen iemands leven en de tragiek die hem of haar treft. Dan gaan we op Gods troon zitten. Dan hebben we een te grote broek aan en dan hebben we er niets van gesnapt. Denk alsjeblieft niet dat die mensen die omkwamen door die toren slechter waren dan de andere inwoners van Jeruzalem en denk ook niet dat de Galileeërs die bij het offeren omkwamen slechter waren dan de andere inwoners van Galilea.

Maar is er dan helemaal geen les te trekken uit deze gebeurtenissen? Ja, dat wel.....

Jezus waarschuwt. Er gaat van dergelijke gebeurtenissen een appèl uit naar de achterblijvers. Een appèl om je te bekeren. Als jij je niet bekeert zal je ook omkomen. Elke ramp, elk ongeluk, elke aanslag, elke dodelijke ziekte bepaalt jezelf bij je eigen eindigheid. Wat Jezus' tijdgenoten betreft, zij hadden ook kunnen omkomen bij het offeren, of zij hadden ook getroffen kunnen worden door die toren. En dan.....waar sta jij dan? Die vraag dringt zich wel aan ons op, ook als wij nadenken over de gebeurtenissen van 2017. Tot nu toe is Nederland nog aanslag-vrij. En eerlijk gezegd zie ik Oldebroek en Oosterwolde niet als het eerste doelwit, maar toch, wat dan als ons dat gebeurt? Of wat als er in jouw kleine wereld iets ergs gebeurt, een ongeluk, een ziekte.....wat dan? Is het dan goed tussen God en jou?

Die vraag legt Jezus bij Zijn luisteraars neer en in dat kader vertelt Hij dan die gelijkenis. Die gelijkenis van die vijgenboom.

Nu zijn de meeste Bijbeluitleggers het er wel over eens dat als de Bijbel het over de vijgenboom heeft, het dan over het volk Israël gaat. Persoonlijk ga ik daar ook wel vanuit. Maar laten we dan niet de denkfout maken, dat, als iets over Israël gaat, het dan niets te zeggen heeft aan ons. Je kunt niet zeggen: 'ooh....dat gaat over Israël en dus niet over mij' om dan vervolgens achterover te leunen en de woorden van dit

gedeelte langs je heen te laten glijden. De apostel Paulus waarschuwt daarvoor in 1 Cor. 10:6: wat met Israël gebeurt is als voorbeeld voor ons gebeurt! En daarom heeft de gelijkenis ons als gelovigen uit de volken ook voldoende te zeggen.

Jezus vertelt over een landeigenaar die een wijngaard heeft. En in die wijngaard heeft hij één vijgenboom geplant. Die landeigenaar is de Here God. Hij is de eigenaar van de hele wereld. En middenin die wereld vol met mensen en volken heeft Hij één bijzonder volkje geplaatst: Israël! Gods oogappel. Een bijzonder volkje, afstammelingen van Abraham, Izaäk en Jakob. Een bijzonder volk waarmee God een bijzondere weg is gegaan. Een volk ook waar wij heel veel aan te danken hebben. Het is dit bijzondere volkje dat de Bijbel, Gods woord, aan ons heeft overgeleverd. De Bijbel is een door en door Joods boek, bijna alle bijbelschrijvers zijn Joods. Het hele Oude Testament gaat over Gods handelen met het Joodse volk en het Nieuwe Testament laat zien hoe God zelf onder de mensen verschijnt als een Joodse Timmerman. Het is in het Joodse land gebeurd dat Jezus werd gekruisigd en ook daar behaalde Hij de overwinning over de dood! En het zijn ook de Joodse apostelen geweest die de Boodschap van Jezus de wereld hebben ingebracht. Dat moet wel gezegd.

Maar in alle bescheidenheid mogen we ook opmerken dat Gods verwachtingen van het volk groter waren. Dat bijzondere volkje is daar om vruchten voort te brengen. De gelijkenis vertelt dat het boompje er al een poosje staat, maar het levert na drie jaar nog altijd geen vrucht op. Men ziet in die drie jaar wel een verband met de drie jaar die Jezus in het openbaar heeft opgetreden. En dat is niet uitgesloten. Jezus heeft van zijn 30^e tot zijn 33^e jaar in Israël opgetreden en God heeft ongetwijfeld gehoopt dat Zijn volk vruchten van bekering zou gaan voortbrengen. Daartoe had Johannes de Doper, de voorloper van Jezus al opgeroepen. Maar ook na drie jaar geldt nog altijd dat Israël de Messias niet heeft herkend. Het overgrote deel van het volk wijst Hem af. De landeigenaar is er klaar mee. De vijgenboom levert niets op, geen vrucht, wel blad. Het neemt alleen maar ruimte in en haalt voeding en water uit de grond die ook gebruikt kunnen worden voor de andere gewassen. Hij geeft de wijngaardenier de opdracht om de boom om te hakken.

Maar dan springt die wijngaardenier op de bres! Hij wil de vijgenboom nog een nieuwe kans geven. Nog één keer er omheen graven en nog één keer bemesten, misschien dat er dan alsnog vrucht komt.

In die wijngaardenier herkennen we onmiddellijk de Here Jezus. Hij is naar de wereld

gekomen om het verlorene te redden. Eerst de verloren schapen van Israël, maar ook schapen van een andere kudde, de gemeente. Hij is de Middelaar. Degene die voor ons in de bres springt. Hij is Degene die altijd nog weer nieuwe kansen tot bekering wil geven.

In deze gelijkenis komen Gods recht en Gods genade beiden naar voren. Gods recht is dat Hij het recht heeft te straffen. God heeft geïnvesteerd in Zijn volk en nu de opbrengst uitblijft heeft Hij het recht om de boom om te zagen. God is rechtvaardig. Vaardig om op eerlijke manier recht te spreken. Maar Hij is ook genadig. Hij geeft nieuwe kansen. En daarom krijgt de wijngaardenier nog weer gelegenheid om eens extra te spitten en te bemesten.

Ziet u nu het verband met het voorgaande.

Die gebeurtenis met die Galileeërs die tijdens het offeren zijn gedood en die gebeurtenis van die mensen die omkwamen onder die toren van Siloam zijn waarschuwingen voor Jezus' tijdgenoten om nog vruchten van bekering voort te brengen. En op dezelfde manier wil de wijngaardenier die symbool staat voor Jezus zelf hier nog weer een kans geven tot bekering. Jezus wil de ogen van zijn luisteraars ervoor openen dat de ernstige gebeurtenissen niet zozeer iets te zeggen hebben over de mensen die omkomen, maar over de mensen die er getuige van zijn. Ik heb al wel eens eerder in een preek gezegd dat CS Lewis, de bekende schrijver en christelijke apologeet, het lijden omschrijft als Gods megafoon: door het lijden heen roept God ons als het ware op tot bekering!

Broeders en zusters,

Wij noemen onszelf graag een Maranatha-gemeente. Daarmee geven we aan dat we willen leven met de blijde verwachting dat de Here Jezus spoedig terug komt. En dat moeten we zeker blijven doen, ook in het nieuwe jaar, en we mogen ook het wereldgebeuren bezien in het licht van de Bijbel. We mogen ons afvragen of gebeurtenissen als weeën gezien kunnen worden voorafgaand aan de wederkomst van de Here Jezus. Maar de tekst van vandaag geeft toch ook wel een waarschuwing. Die luisteraars uit de menigte rondom Jezus meenden precies het verband te weten tussen de dood van die Galileeërs tijdens het offeren en de tekenen van de tijd. Jezus roept hen op bescheiden te zijn. En bescheidenheid in het verstaan van de tekenen is ook geen overbodige luxe. 2017 Was ook weer het jaar dat sommige christenen met zekerheid wisten te vertellen dat er grote dingen

aanstaande waren. Op 23 september zou volgens deze voorspellers Jezus terugkomen op aarde, of zou de gemeente opgenomen worden, afhankelijk van de eindtijdivisie die men aanhing. Inmiddels is 23 september allang verstreken. Jezus is nog niet terug gekomen en de gemeente is er ook nog. Persoonlijk vind ik dergelijke voorspellingen antireclame voor de mooie Boodschap van het Evangelie.

Voor mezelf was 2017 ook het jaar waarin ik een aantal boeken heb weggegooid van Hall Lindsey, een Amerikaanse schrijver die ook op onbescheiden wijze meende de tekenen van de tijd te verstaan. Veel van de voorzeggingen zijn inmiddels allang achterhaald.

Wij kijken met elkaar terug op een bewogen jaar, zowel in het grote wereldgebeuren als in onze gemeente. Maar het was ook weer een jaar van genadetijd. Een jaar waarin de wijngaardenier heeft gezegd "laat het boompje ook dit jaar maar staan. Laat me nog een keertje spitten en nog een keer bemesten, misschien gebeurt het toch...misschien dat er toch nog vrucht komt". Voor dat bemesten hebben we in het afgelopen jaar als gemeente volop gelegenheid gekregen. We mochten onze kerkdiensten houden. Zondag aan zondag werd Gods woord geopend en uitgelegd. Er hebben vanaf de preekstoel oproepen geklonken om Jezus te volgen, er zijn mensen getroost met de Boodschap van vergeving, met de Boodschap van overwinning over de dood en met de Boodschap van de nieuwe tijd die aanbreekt als Jezus komt.

Er is weer volop door de gemeente gezongen en gemusiceerd, op de bidstonden is weer gebeden, er zijn pastorale gesprekken gevoerd tijdens huisbezoeken, in allerlei kringen is de Bijbel geopend, het koor heeft gezongen, het dramateam heeft opgetreden, kortom, de wijngaardenier heeft uw geloof willen 'bemesten'. Hij heeft u geestelijk voedsel willen geven, zodat er ook vrucht kon komen in jouw leven. Vrucht van de Geest, zodat het karakter van Jezus meer zichtbaar wordt in je leven.

Zo was 2017 een bewogen jaar en een jaar waarin de Goede God ons weer nieuwe kansen heeft gegeven. Kansen om Hem groot te maken. Kansen om Zijn mooie Boodschap uit te dragen door middel van zending en evangelisatie. Kansen ook om de knieën te buigen bij het kruis. Want God wil niet de ondergang van mensen, maar hun redding. Hij treuzelt niet, maar is geduldig (2 Petrus 3:9).

We nemen afscheid van 2017. God heeft ons willen waarschuwen door gebeurtenissen ver weg en dicht bij. En Hij heeft ons geloof willen bemesten en

voeden. En dat is niet voor niets. God heeft ons er weer een jaartje bij gegeven omdat Hij hoopt dat er vrucht zal komen.

Zo mogen we bedanken voor Gods bewarende en beschermende hand en voor Zijn geduld met ons. En we mogen bidden, bidden dat 2018 een vruchtbaar jaar mag worden.

Laat m' in U blijven, groeien, bloeien,

o Heiland, Die de wijnstok zijt!

Uw kracht moet in mij overvloeien

of 'k ben een wis verderf gewijd.

Doorstroom, beziel en zegen mij,

opdat ik waarlijk vruchtbaar zij.

Ik kan mijzelf geen wasdom geven:

niets kan ik zonder U, o Heer!

In Uw gemeenschap kiemt er leven

en levensvolheid meer en meer!

Uw Geest moet in mij uitgestort:

de rank die U ontvalt, verdort. (JDH 666)

AMEN